

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не позв'ягає медальон, вирі не вольмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових іскандів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. І. п. Домбровського (Хорунжий). Експедиція місцеві в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на поведне застережене. — Рекламції неопечатані відляні від порта. — Оголошеня звычайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надєсланім» 40 с. від стрічки. Подли і поматки донесеня по 3 с. від стрічки.

Змосковщеве „Галицко-Рускої Матиці“.

(+) Не раз уже звертали ми при ріжних нагодах бачність наших родимців на змаганє москвофільської кліки, щоби всі ті товариства і інститути, котрі повстали жертвами всего руского народу і ревностю щирих руских народолюбців, поступенно змосковщити і зробити огнищами обрусительної ідеї Погодиної. Сим разом бажаємо поговорити про долю, яка в тім напрямі постигла найстарше руске товариство, що ще з часів відродін Галицкої Руси в 1848 р. задержалося до наших днів. Звычайно москвофіли обурюють ся такими нашими поміченнями і коли ми їх виловимо на горячій вчинку, як то они народні інституції повертають в огнища москвофільської пропаганди, підносять зараз жалі на доноси, оклеветуванє і т. п. Але ми в дійсности не потребуємо хватати ся таких поганих способів, які лише їм питомі, а потребуємо лише покликувати ся на їх власні писани, в котрих они виявляють часом нехотя свої горячі бажаня й заміри, сповідають ся із своїх москвофільських подвигів, щоби відтак стати причастниками ласки «благотворительнаво Общества» і т. п. Отже недавно появил ся «Отгискъ изъ Журнала «Живая Мысль» вип. 17—20 п. з. «Историческій очеркъ дѣятельности Галицко-русской Матицы», в котрім якийсь А. Костенскій намагає ся виказати причини занепаду і мертвої а zarazом подати способи відродін сего товариства до нової діяльности.

Зараз на самім вступі сеї розвідки замічає сей А. К-ий, що на чолі галицко-русского культурного руху тогочасного стояли «австрійські чиновники и уніатная ієрархія» і сій обставині приписує він, що весь рух сей одержав «спеціальний австро-фільсько-клерикальний отгѣнокъ», який доси остав в діяльности многих галицко-русских інституцій і видань.

Дальше подає автор історію засновин Гал.-Рус. Матиці на підставі відомого Істор. очерку Я. Головацкого, а хоч ціла та справа рускому загалови повинна бути відома, не буде мабуть лишнім, пригадати, яку мету поклала собі Головна Руска Рада, з котрої вийшов відтак почин до засновин Матиці. Іменно в 2-ій точці програми сказано: «розвивати і взносити народність нашу у всіх її частях: видосконалєнем языка нашого, запровадженєм єго в школах низших і висших, утриманєм кореспонденції з письменниками так нашими, як иншими до щепу славянського належними, розширенєм добрих і пожиточних книжок в язиці рускїм і усильним старанєм, в провадити і на рівні поставити наш язык з иншими в урядах публичних».

Виконуючи сю 2-гу точку програми Гал. Ради Рускої, совітник Гуркевич, Сосновскій і крилошани Куземскій, Лотоцкий та Малиновскій дали почин до засновин Гал.-Рус. Матиці 4. червня 1848 р. а устав сего товариства означив метою єго:

„печатати і подавати народови по найменшій ціні добрі і ужиточні книжки для скріпленя віри і моральности, розширеня відомости, розвою краснорічя і краснопісаня(!), техніки (ремесла), господарства і педагогії, або доброго вихованя». Гадку до засновин Гал.-Рус. Матиці подали згаданим мужам «Матиця Сербска» (основана 1828) і «Матиця Ческа» (1831). А щоби почислити свої сили, опізнати ся і зблизити, обміняти ся гадками, спростувати свої понятя і злучити ся до спільної літературної праці, скликано заходом Мик. Устияновича і Н. Борискевича на 19. жовтня 1848. р. «зїзд руских учених». Зібрало ся на сей поклик 99 свідомих галицких Русинів (між ними лише 18, що сак-так виступали вже на літературній ниві, а инші вважали себе о стілько лише «ученими», що признавали значінє науки в національно-культурнім розвитку руского народу). Сей зїзд відбував наради в музею духовної семинарії під проводом М. Куземского і признав своєю задачею: «установити для языка нашого однакі форми а для письма приняти найвідповіднійшу писовню (правопис), висвітити ріжницю мови нашої від языка старославянського, також від російского і польского». А задачу сю доповнив ще Куземскій своєю промовою, зазначивши, що «учені» зїбрали ся, щоби «сили умислові пізнали і скупили, щоби межі собою порозуміли ся, праці умислові між себе поділили і надали їм напрям, змагаючи до одной ціли, якою є просвіта народу і усталєне рускої словесности».

Треба признати, що зїзд в головних постановах дійсно доволі добре уложив головні правила языкові, яких мали держати ся письменники, а Я. Головацкий відчитаною розвідкою «о южнорускїм язиці і єго нарїчях» доволі ясно виложив становище нашої мови серед инших славянських, її самостійність і відносини єї до церковно-славянського, польского і московского языка.

Наради сего зїзду, а особливо філологічної секції були вельми оживлені і тут виринув уже горячий спір між прихильниками живої народної мови рускої, котрі домагали ся, щоби їти самостійною дорогою в розвитку руского письменства, вказаного так гарно М. Шашкевичем і єго товаришами, а з другого боку між прихильниками тих, що бажали «образовати літературний галицко-рускій языкъ на основаніи древняго класического церковно-славянського языка». На чолі тих останних стояв крил. Петрушевич, що домагав ся удержаня сеї звязи, «котра нась до половини XIV ст. получала съ однокровными и обноврными нашими братьями» (се виразний натяк на обєдинительний напрям!) а також Я. Головацкий (як запевняє Ю. В. Желехівскій, б. катехит гімназ., в брушурі Съїздъ галицко-русских ученихъ в 1848 г. Львовъ 1898). Із сего видно, що Головацкий почав мимо своєї «Розправи о южно-рускїм язиці» під впливом Погодина і Зубрицкого хитати ся

в своїх переконанях, які мав разом з М. Шашкевичем.

(Дальше буде).

На віче!

«Народна Рада», як краєве політичне товариство оповіщує:

Русини Галицкої Землі!

Вже незабавки, бо дня 30 і 31 с. м. завитає до Львова, столиці Галицкої Руси, президент міністрів др. Кербер, найвисший управитель австрійської держави. Приїде, щоби тут полагодити свої хвилеві інтереси внутрішньої політики — але приїде також, щоби на місци, як голосять віддані єму дневники, переконати ся про хиби галицкої політичної адміністрації тай з власного погляду поінформувати ся про відносини в краю.

Ми Русини вже здавна привикли в державі не привязувати ваги до заяв міністрів, о скілько вони відносять ся до нашого народу, а архіви державні містять вже безліч наших письменних жалоб, представлень і меморіялів, які остави ся без успіху. Міністри все мали для нас, як і для кожного народу, прихильне слово, але тимчасом віз державного житя котив ся своїм робом, несучи нам загляду і повільну загибель.

А однак, Братя Земляки, ми в хвилию, коли до столиці краю завитає управитель Австрії, прибуде той, котрому віддана і наша судьба, — не можемо остави ся безчинні. Ми не можемо сказати: «Шкода заходів і шкода часу — нам лишне все зігнорувати», бо се було б нашою великою помилкою. Ми не можемо так зробити вже хочби тому, що наш національний противник скористав би з нашої мовчанки і, не входячи в єї причини, голосив би свѣтови, що тут все в порядку, що Русини під польскою управою вповні вдоволені, коли не забрали слова, коли не зазначили ні своїх домагань, ні своїх жалів. Отже навпаки, ми мусимо забрати слово, мусимо стати на наших становисках в часі приїзду одвічального керманіча держави, щоби дати свѣдоцтво, що ми тут, хоч пригнічені, а всеж таки по природному і історичному праву господарі сеї землі!

Але ми не підемо класти у стіп австрійского міністра нашого чолобиття, як колись, як нарид рабів. Ні! Ми зберемо ся і заберемо голос на те, щоби з груди мільонів дати вислів нашого оправданого жалю, піднести грімкий і велигласний протест повеноленого народу проти тих кривд, які звалєно на Русинів за кілька послїдних десятирок років!

Входячи з того становиска, підписанє товариство яко краєве політичне усеї Галицкої Руси скликає до Львова на день 31. с. м. всенародне руске віче — скликає на те, щоби сам нарид публично, але льовляно і отверто, як пристало на свѣдомих і вольних горожан конституційної держави, проговорив про свої кривди, дав свѣдоцтво правди тому, що говорить наша преса, що говорять і говорили вже від давна наші дійсні заступники в соїмі і державній радї.

Др. Кербер оголосив через віддані собі дневники, що він хоче особисто і на живо пере-свідчити ся про положєне в краю — нехай же має нагоду почути се від самих народних мас, котрих голосу в таку хвилию хиба ніхто не важить ся обкрити, ні задавити!

Телеграми

з дня 24. серпня.

Чернівці. Кравчим маршалком Буковини буде іменованій бар. Юрій Василько, а его заступником проф. др. Смаль-Стоцький.

Відень. Міністер президент др. Кербер виїхав вчора до Ішлю, а нині був на авдієнції у цїсаря.

Відень. По повороті міністер-президента д-ра Кербера з подорожи по Галиччї до Відня, виїде до Галиччини на один тиждень міністер скарбу др. Бем-Баверк.

Триест. Рісело доносить з Риму, що небавом появиться нова енциклїка, в якій буде вияснене становище Церкви супроти війни взагалї, а в особености супроти сучасної війни Японї з Росїєю.

Буенос Айрес. В Парагваю вибухло повстанє проти теперішнього президента республїки. Не вдоволенї вибрали своїм президентом ген. Ферейра.

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки проф. Лайдена в Берлінї
ординує у внутрішних недугах від 3—5 попол.
ул. Академічна ч. 26. (мезанїн).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ординує
при ул. Личаківській ч. 19 А від 11—12 і від 4—5.

ПРОФЕСОР, Русин, прийме на станцію 2 учеників з низших шкіл середних або народних, з цілим удержанєм та наукою. Зголошена: ЛьВІВ, ул. Вибрановського ч. 3, II пов. 104(8—10)

Глядає ся здібних

заступників за високою провізією до розпродажі артикулу, який легко всюда можна продати. Нефаховців точно поучує ся.
Karl Pauet, Karlsruhe (Baden), Klauprechtstr. 38. 105(3—3)

Місця господині в сьвященничім домі глядає особа образована, середних літ. Ближше можна розвідати у п. Ясїньського, кравця у Львові, ул. Боїмів 4. (2—10)

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подїя з натури)
О. Я. Кониського
можна набувати в Адміністрації „Руслана“ та в обох руських книгарнях у Львові.
Цїна примірника на велїновім паперї виносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.)

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

ДО БРАЗИЛІ!

драма з галицького, еміграційного руху в 4 актах. — Цїна 80 сот.

„Дїло“ (ч. 53, з дня 7. марта 1898) писало в фейлетонї про сю драму: Сам предмет цікавий і змальований его справді артистичне. Тенденція прехороша. Се здає ся одинока драматична штука у нашїй літературї з так прекрасними гадками, з так похвальними змаганнями. Она може мати превеликий, корисний вплив передо сїм на наше селянство.

Ся драма надає ся на вистави по читальнях, тим більше, що справа еміграції є ще завжди у нас актуальною.

Набути можна в Ставропільській книгарни у Львові.

Їдьте лишень на Гамбург!

пишуть своїм кривим і знакомиим тії, котрі вже раз дорогу тую перебули.

Кораблі нашого товариства осягнули під зглядом скорости і безпеченьства сьвітову славу. Подорож від границї прускої до Гамбурга треває лиш 20 годїн, і коштує 9 злр. 80 кр., если подорож тую підняло ся після наших вказівок. **До Канади висилаємо наших пасажерів особними пароходами**, котрі їдуть просто до Канади, і не треба нігде пересїдати! Подорож до Канади і Америки є на Гамбург найкоротша і найдешевша.

Жадайте наших проспектів і цїнників їзди, котрі переслаємо безплатно.

Руска кореспонденція! Рускі урядники!

Фальк & Со.

Hamburg, Americahaus
Raboisen u. Ferdinandstrasse

87 (43-2)

Товариство „Просьвіта“ у Львові

підняло ся в сїм році виданя, якого потреба для всеї нашої суспільности дуже діймаючо дає ся відбувати. Іменно під редакцією голови Товариства „Просьвіти“ проф. Юліяна Романчука мають видавати ся твори наших найзнаменитших письменників в цілі їх спонуляризованя. Перша книжка, яко том I. „Рускої письменности“, обнимаючий твори Котляревського, Артемовського-Гулака (межи ними і зовсім ще незнаїні) і Гребінки, з портретами і короткими життєписами авторів вже появиля ся і продає ся в гарній оправі по 1 кор., в найгарнійшій оправі 1.50 кор. На пересилку поштову долучити треба 30 сот. більше. Висилає ся тільки за попередним надїсланєм грошей або за побранєм поштовим (Nachnahme).

Позаяк наклад виносить всего 3000 примірників, проте просимо спїшити ся з замовленнями.

Детати можна в Канцелярії Товариства „Просьвіти“ у Львові, Ринок 10.

Александр Стефан — В. Щурат.

УЧЕБНИК французької мови

Часть I. Апробований для всіх середних жєньских шкіл.

Примірник оправлений в полотно 2 К 50 с. (на поштову пересилку 15 с). Купити можна лиш в Рускім Інститутї для дївчат в Перемишлї

За певну і добру льокацію поручаємо:

- 4 1/2 % листи гіпотечні
- 4 % листи гіпотечні
- 5 % листи гіпотечні преміовані
- 4 % листи Товариства кредитового земского
- 4 % і 4 1/2 % листи Банку краєвого
- 4 % позичку краєву
- 4 % облігації пропїнаційні і всїлякі ренти державні

Тї папери продаємо і купуємо по найточнїйшїм курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Найновїйший твір

Л. Лопатинського ПАРАЦЯ

комедия в 3 актах зі сьпївами (з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовїальним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедия збогачує знатно галерию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішнїсть ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедїї уяслїдженім недотепою, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

Цїна 2 кор.

Набути можна у накладчика С. Горуна у Львові, пл. Домбровського ч. 1, і в книгарнях.

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБИЖЕ І ПАШУ

против огневих шкїд

в одинокім рускім Товариствї асекураційнім

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаїмности членів, то значить, звертає членам щорічну чисту надвижку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор. т. є 8%.

ШКОДИ ліквідує ДНІСТЕР скоро при участї місцевих членів і делегатів. Від 1893 до 1903 виплатив ДНІСТЕР відшкодовань на суму 4.161.669 кор.

ФОНДИ ДНІСТРА з кінцем 1903 р. виносять 1.013.691 кор. і уміщені в пуцїлярних цїнних паперах.

ПОЛІСИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

АГЕНЦІЇ ДНІСТРА находять ся у всіх містах, місточках і многих селах і легко кождому обезпечити ся через агента; ДНІСТЕР удїляє агенції господарям, де єще на більший округ нема агенції. Агенти заробили вже 537.815 кор. провізїї.

НА ЖИТЄ треба обезпечити ся через ДНІСТЕР в Товариствї краківскім; власну провізію від таких обезпечень дає ДНІСТЕР на рускі добродїїні цілі; тому на жите обезпечайте ся тільки через ДНІСТЕР.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, ринок 10, в домі „Просьвіти“.